

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avkriminalisera fildelning mellan privatpersoner för privat bruk.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omförhandla det EU-direktiv som kräver kriminalisering av fildelning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Internetoperatörer inte ska lagra information om enskilda Internetanvändares trafik.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den personliga integriteten och rätten till privatliv aldrig får kompromissas i framtida lagförslag som motiveras av skiv- och filmbolagsbranschens vinstintresse.

Motivering

Internets utveckling har gjort det möjligt att kopiera musik och film gränslöst, både geografiskt och till omfattningen. Själva kopieringen är dessutom helt kostnadsfri, förutsatt att nätet redan finns där. Det har gjort att den storskaliga distributionen av kultur såsom musik, fotografier och film, numera kan utföras av privatpersoner utan ekonomisk vinning.

Dagens upphovsrätt har blivit frånsprungen av den tekniska utvecklingen. Cd-skivor och dvd-filmer som säljs i butiker eller som skickas med posten är på väg att fasas ut av moderna fildelningstekniker. Det faktum att distributörerna av musik och film räds den teknologiska utvecklingen bör inte vara ett hinder för densamma.

Att försöka förhindra fildelningen med rättsliga insatser för att rädda skivbranschen riskerar snarare att bli ett bakslag för alla Internetanvändares personliga integritet.

Diskussionen om upphovsrättens relation till rätten till skydd för privatlivet¹ och den enskildes integritet aktualiseras alltjämt med teknologins utveckling. Möjligheterna förbättras för enskilda att snabbt kopiera och överföra upphovsrättskyddade verk via Internet. Samtidigt kommer förslag på hårdare lagstiftning som vill lagra person- och trafikuppgifter från enskilda internetanvändare. Miljöpartiet anser att det behövs tydligare integritetsskydd för att undvika en situation (här särskilt avseende Internetanvändare) lagras för att kunna kriminalisera fildelare.

Förra året rekommenderade EU:s generaladvokat, Juliane Kokott, EG-domstolen att i ett fall om upphovsrätt fastslå att Internetleverantörer inte är skyldiga att röja kunders identitet, om inte det egna landets lagar kräver detta. Beskedet vände upp och ned på det svenska utredningsförslaget² från 2007 om att låta upphovsrättshavare begära ut namn på fildelare, ett förslag som enligt regeringen har som syfte att anpassa svensk rätt till EG-rätt, men som nu verkar ligga i träda.

Enligt en undersökning från SOM-institutet är det bara 25 procent av svenska folket som anser att upphovsrätten, så som den är utformad idag, bör bestå. Samtidigt vill 44 procent tillåta all fildelning. Bland de yngsta – de som har växt upp med nedladdning av musik och film som en självklarhet i vardagen – är det näst intill ingen som försvarar förbudet mot fildelning. Mest positiva till all fildening är unga kvinnor. År 2007 hade ungefär en tredjedel av alla svenska själva laddat hem musik någon gång, av dem som är under 20 år är det tre fjärdedelar.

Vi måste nu ta ställning till om vi med rättsväsendets resurser vill förfölja med en hel ungdomsgeneration som laddar ner musik. Tre månader innan valet år 2006 förklarade statsminister Fredrik Reinfeldt att det aldrig skulle bli aktuellt, men idag är det annat ljud i källan.

I det följande presenterar vi vårt ställningstagande mot kriget mot fildelare och vilka åtgärder som bör ses över för att Sverige ska ligga i fas med kraven på upprätthållandet av den personliga integriteten, rätten till privatliv samt den upphovsrättsliga utvecklingen.

¹ Jfr artikel 8 i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna.

² Se Ds 2007:29, Musik och film på Internet – hot eller möjlighet.

Kriminalisering av fildelning mellan privatpersoner

Frågan om kriminalisering av fildelning är ett aktuellt ämne som bland annat motiverade nästan alla partiledarna i valrörelsen år 2006 att förespråka rimligheten i att kriminalisera och jaga miljoner människor för att de delar filer med varandra. Idag är tongångarna annorlunda och den borgerliga regeringen ställer sig nu bakom kraven från skivbolagsindustrin om tuffare tag mot enskilda som fildelar och vill därmed införa ytterligare begränsning och övervakning av Internet. I EU-parlamentet har förslag om att införa förbud för dömda fildelare att använda Internet förekommit. Detta förslag har lyckligtvis förkastats av en majoritet i parlamentet, men förslagen om orimliga inskränkningar av den enskildes integritet och rättigheter fortsätter att komma.

Konsekvenserna av en hårdare reglering av fildelning riskerar även att förstöra polisens brottsbekämpande arbete eftersom den innebär att den aktivitet som tidigare gick att spåra vid brottsmisstanke kan bli omöjlig att finna. Det finns idag flera olika anonymitetstjänster på Internet, och även om de tjänster som finns idag ännu inte förhindrar spårning helt och hållet så tyder allt på att tekniken finns runt hörnet. I så kallade "darknets" kan den som delar med sig av information göra det helt anonymt, utan möjlighet till spårning. Detta innebär en skrämmande utveckling som kan innebära att terrorism, pornografibrott, narkotikabrott, dataintrång och andra grova brott skulle bli omöjliga att spåra. På så sätt finns det en djupgående motsättning mellan jakten på fildelare och övrig brottsbekämpning på Internet.

Miljöpartiet ser informationsdelningen på Internet som principiellt positiv och motsätter oss därmed en total övervakning av Internetanvändares aktiviteter. Europakonventionens regleringar om skyddet för privatliv måste respekteras. Miljöpartiet anser inte att den tekniska utveckling ska stoppas utan ser att den bl.a. sker utifrån människors behov och att detta är något som skivbolagsindustrin och övriga upphovsrättshavare måste anpassa sig efter. Skivbolagen behöver finna nya affärsmodeller som är anpassade till den moderna tekniken.

Frågan som riksdagen måste ta ställning till är om den ska införa övervakningslagar för att försöka förhindra att upphovsrättskyddat material kopieras för privat bruk och därmed samtidigt i praktiken ta bort rätten till privatliv för alla Internetanvändares, eller om det behövs hittas alternativa vägar för att kompensera upphovsrättsmakarnas rättigheter?

En studie gjord vid Princeton University har visat att världens 35 mest välbetalda artister i snitt tjänar 7,5 gånger mer på sina turnéer än på sin skivförsäljning.

Motsvarigheterna till att ladda hem musik på Internet har funnits länge. För 20 år sedan kopierade var och varannan person kassetband. Många hade en dubbeldäckare hemma, vars enda egentliga syfte var att underlätta kopiering. Men det var då aldrig på tal att göra husrannsakan hemma hos tonåringar. Tvärtom har det sedan länge funnit en acceptans i Sverige för att kopiera musik för icke-kommersiellt bruk.

Miljöpartiet anser att kopiering för privat bruk bör avkriminaliseras. Ändringarna i upphovsrättslagen från år 2005 bör ses över och Sverige bör ta initiativ till att förhandla om de internationella avtal och EU-direktiv som Sverige ingått, nämligen WIPO Copyright Treaty respektive EU:s Copyright Directive som därefter ingicks.

Upphovsrättens konkurrens med den personliga integriteten

Miljöpartiet ser att ett upprätthållande av dagens förbud mot användande av otillåtet utlagt skyddat material på Internet och digitala nätverk, för att nå framgång, kräver en ökad övervakning av individers beteende. Ett förslag i denna riktning kom regeringens utredare Cecilia Renfors med förra året i sitt betänkande³, men utvecklingen har redan startat, snart lägger regeringen ännu ett lagförslag om implementering av datalagringsdirektivet⁴ från EU (även kallad loggningslagen). Enligt Renfors förslag ska Internetoperatörerna tvingas lämna ut information om enskilda Internetanvändares trafik, lämna över det till privata intresseorganisationer som ska kunna jaga enskilda fildelare och sedan tvinga operatörerna att stänga av de kunder som fildelar. Något som är likvärdigt med att ålägga Posten med att börja sprätta brev och granska vad medborgare skickar till varandra.

Nästa steg för regeringen efter årets debacle kring FRA-lagen är att under hösten eller vid årsskiftet lägga en proposition som innebär att data från samtliga svenskars telefoni- och Internetanvändning loggas och lagras hos operatörerna i ett år, för att kunna lämnas ut till polis och åklagare. Uppgifterna som ska lagras gäller bland annat vem som ringer, sms:ar eller mejlar vem, när kommunikationen sker, var den sker och vilken typ av utrustning som används. Loggningslagen bygger på datalagringsdirektivet som regeringen har varit sena på att implementera i svensk lag.

³ Se Ds 2007:29, Musik och film på Internet – hot eller möjlighet.

⁴ Se direktiv 2006/24/EG av den 15 mars 2006 om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG.

Det hela är en avancerad teknisk lösning för masslagring av internetdatatrafik. Skulle Renforsutredningen och loggningslagen träda i kraft inom en snar framtid ser vi en bred övervakning av privatpersoners kommunikation via Internet etableras. Miljöpartiet anser att varje politiskt förslag som tangerar på gränsen till vad som anses vara acceptabelt enligt Europakonvention, och särskilt i detta fall artikel 8 som stadgar rätten till privatliv, måste ske med största försiktighet eller inte alls. Den argumentation som används för att beivra terrorism i den kommande loggningslagen leder till en legitimering av massavlyssning och övervakning av alla Internetanvändares kommunikation. Det finns ett intresse hos skivbolags- och filmbranschen att se Internetanvändares aktivitet på Internet fullständigt lagrad för att lättare möjliggöra lagföring av upphovsrättsbrott. Detta går således tvärt emot den avsikt som uttalades från den nuvarande regeringen innan valet, nämligen att vi inte ska starta ett krig mot en hel ungdomsgeneration som delar mp3-filer med varandra. Pengarna som skiv- och filmbolagsbranschen nu är rädda för att förlora måste de finna andra vägar att tjäna. Miljöpartiet anser inte att den personliga integriteten och rätten till privatliv ska behöva stryka på foten för deras kortsiktiga ekonomiska vinstintresses skull.

Stockholm den 6 oktober 2008

Lage Rahm (mp)

Mehmet Kaplan (mp)

Mikael Johansson (mp)

Max Andersson (mp)

Jan Lindholm (mp)